

Türkiye’de Avcılığın Geleceği

Ali Küçükosmanoğlu*
Zeynel Arslangünoğdu**

Türk kültüründe av konusu çok eskilere dayanmaktadır. Türklerin tarihinde avcılık önemli bir beslenme, eğlenme ve aynı zamanda savaşa hazırlık aracı olmuştur. Türk ülkelerinde yapılan büyük avların Avrupa ülkeleri ile kıyaslanamayacak bir ihtişamı vardır. Avcılığın Türklerin hayatındaki önemini Oğuz boylarında görmek mümkündür.

Bu önem aynı örf ve adetle Selçuklulara ve onlardan Osmanlılara geçmiştir. Osmanlılarda ise avcılığın ihtişamı artmış ve saraya bağlı olarak merkez ve taşrada bir örgüt hâlini almıştır. Ancak bu örgüt 1839 yılına kadar yani Tanzimat ilanına kadar sürmüştür. 1839’dan sonra avcılık başıboş bir durumda yapılmış, I. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı sırasında zorunlu bir duraklama yaşanmıştır. 1937 yılında 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu çerçevesinde disiplin altına sokulmuştur. Bu Kanun 2003 tarihine kadar yürürlükte kalmış ve yerini 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu’na bırakmıştır.

Günümüzde avcılık 2003 tarihli 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu ve Merkez Av Komisyonu kararları ile yürütülmektedir. Bu kanunun kısaca amacı, av ve yaban hayatını doğal yaşam ortamlarıyla korumak ve geliştirmek, avlanmalarını kontrol altına almak, düzenlemek ve gelecek nesillere sürdürülebilir bir şekilde taşıyarak yönetmektir.

Ülkemizde gerçekten istenilen düzeyin çok altında av ve yaban hayvanı yaşamaktadır. Bunun başlıca nedeni gelişmekte olan ülkemizde av ve yaban hayvanlarının yaşam alanlarının yok edilmesi, bozulması ve kirletilmesidir. Bu hayvanlar daha sonra bilinçsiz, yasadışı ve aşırı avlanmalardan dolayı da ciddi zararlar görmektedirler. Oysa avcılığın belirli düzen ve kontrol altında yapıldığı ülkelerde ise, av hayvanlarının geleceği avcılıkla garanti altına alınarak ülke ekonomisine gelirler sağlanmaktadır.

* Yrd. Doç. Dr. Ali Küçükosmanoğlu, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Entomolojisi ve Koruma Anabilim Dalı, İstanbul.

** Dr. Zeynel Arslangünoğdu, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Entomolojisi ve Koruma Anabilim Dalı, İstanbul.

Birçok Avrupa ülkesinde avcılar birinci derecede av hayvanlarından trofe elde etmek için avlanırken, ülkemizde halen et ihtiyacını karşılayabilmek için avlananlar bulunmaktadır. Bu kırsal yoksulluğun ve geri kalmışlığın bir sonucudur. Avcılığımızı ülkemize yakışır bir hâle getirmemiz gerekmektedir.

Türklerde Av ve Avcılığın Geçirdiği Dönemler

Eski Türklerde avcılığa çok önem verildiği görülmektedir. Türklerin tazı, zağar ve yırtıcı kuşlarla at üzerinde veya yaya olarak yapmış oldukları avcılık önceleri dini bir nitelik taşımaktaydı. Sonraları ise ulusal bir gelenek halini almıştır. Türkler avcılığı savaşa hazırlayıcı bir araç ve bir ön tatbikat olarak uygulamışlar, savaşlardan önce harp uygulaması niteliğinde büyük sürgün avları düzenlemişlerdir. Genellikle Başbuğ ve Sultanların katılmasıyla yılda birkaç kez genel av partileri yapılırdı.¹

Eski Türklerde genelde bir savaş uygulaması olarak yapılan avcılık, Selçuklulara aynı örf ve adetlerle geçmiştir. Selçukluklar döneminde hükümdara bağlı “Emir-i Şıkar (Av komutanları)” birlikleri vardı. Kürk, deri ve trofe ticareti oldukça yaygındı.

Osmanlılarda, avcılığın ihtişamı artarak devam etmiştir. Padişahın şıkar (av) halkını oluşturan o dönemde saraya bağlı çalışan kapsamlı bir örgüttür. Osmanlı Padişahlarının birçoğu, savaş dışındaki zamanlarını maiyetleriyle büyük av partileri düzenleyerek değerlendirmişlerdir. Böylece özellikle şehzadelerin ve genç kuşakların binicilik ve atıcılık gibi sportif faaliyetlere alıştırılması suretiyle, ileride karşılaştıkları çeşitli zorlukları yenmeleri için hazır duruma getirilmelerine büyük önem verilmiştir.

Osmanlılar, avcılığa verdikleri önemi, gerek merkezi (Saray), gerekse taşrada (İller) kurdukları organizasyonlarla kanıtlamışlardır. Avcılığın bir düzen içerisinde yapılmasını sağlamak amacıyla Sarayda geniş ölçüde bir örgüt kurmuşlardır. Bu kuruluş 1839’a kadar (Tanzimat’ın ilanı) çeşitli şekillerde sürdürülmüştür.

1839’da Tanzimat’ın ilanı ile Saray hassa avcıları ve taşra örgütü avcıları tarihe karışmış, fakat avlanmalar yine her yerde ve herkes tarafından koşulsuz ve kontrolsüz olarak yapılmıştır. Bu gelişi güzel avlanmalarda hayvan soyunun sürekliliği, korunması ve üretilmesi gibi hususlar üzerinde hiçbir şekilde durulmamıştır. Bu nedenle birçok yararlı ve ender hayvan türleri tükenmiştir.

¹ H. Çanakçıoğlu - T. Mol, *Yaban Hayvanları Bilgisi*, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi yayınları, İstanbul Üniversitesi Yayın No: 3948, Orman Fakültesi Yayın No: 440, İstanbul 1996.

Tanzimat ilanı sonrasında alışılagelen başıboş avcılığın yürürlükteki yasalara bağlı olarak kayıt ve şart altına alınması olanağı bir türlü sağlanamamıştır. Gerçekten avcılığın başta gelen gereci olan barutun yapımı, satışı ve dağıtımını üzerine “Barut Be’iyesi hakkında Nizamname” hükümleri ile memlekete dışarıdan barut sokulmaması, kişiler tarafından özel olarak barut yapılmaması konusunda esaslar konulmuştur. Ancak bu hükümlerin geniş anlamda bir etki yarattığı görülmemiştir.²

1869-1877 yılları arasında yayınlanan “Mecelle-i Ahkâmı Adliye” ile avlanma işleri yine arzulanan düzene sokulamamıştır. Avcıların avlamış oldukları avların sahibine ait olacağına bildirilmesi ile yetinilmiştir. 1876 tarihli Belediyeler Kanunu’nun bir maddesi ile av kuşlarının 15 Ağustos’a kadar vurulması yasaklanmış ise de bu hüküm işlememiştir. 1883 tarihli Zabıta Saydii Berri ve Bahri (Kara ve Deniz Avcılığı Zabıtası Nizamnamesi) hükümleri ile kara ve denizdeki hayvanlar ve avlanmaları için bazı önlemler konulmak istenmiş ise de bu da işe yaramamıştır.³ Birinci Dünya Savaşında ve bunu izleyen yıllar içerisinde avlanmada zorunlu bir duraklama görülmüşse de yitirilmiş olan hayvan popülasyonlarındaki kayıplar tekrar eski durumuna dönüşmemiştir.⁴

Yukarıda kısaca açıklandığı şekilde geçici, güçsüz ve yetersiz önlemlerle uzun yıllar başıboş bir durumda ve kendi hâline bırakılmış bulunan avcılık, Cumhuriyet döneminde eğitsel, kültürel, sosyal, endüstriyel ve ekonomik yararlarının tüm dikkate alınarak hazırlanmış olan 5.5.1937 gün ve 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu ile bir disiplin altına sokulmuştur. Yayınlandığı tarihte bir reform olarak sayılabilecek nitelikte olan bu kanun, bugünün görüş ve anlayışına göre çok eksik kalmış ancak 2003 yılında 4915 sayılı kanunla Kara Avcılığı Kanunu yenilenebilmiştir.

Türkiye’de Avcılık Faaliyetleri

Türkiye’de avcılık, 2003 tarihli 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu çerçevesinde yapılmaktadır. Kanunda yerleşik uygulamalar ve yasakların yanı sıra her yıl toplanarak gerekli kararları alacak yetkiye sahip Merkez Av Komisyonu mevcuttur. Merkez Av Komisyonu yasadan aldığı yetki ile her yıl Çevre ve Orman Bakanlığı bünyesinde toplanarak gelecek av sezonu için belirleyici kararları alır. Bu kararların alınmasında Başbakanlık

² S. Huş, *Av Hayvanları ve Avcılık*, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, İstanbul Üniversitesi Yayın No: 1971, Orman Fakültesi Yayın No: 202, İstanbul 1974.

³ Agy.

⁴ S. Huş, *Av Hayvanları Bilgisi*, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi yayınları, İstanbul Üniversitesi Yayın No: 1036, Orman Fakültesi Yayın No: 91, İstanbul 1963.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Atıcılık ve Avcılık Federasyonu önemli bir rol oynamaktadır.

Ülkemizde yaban hayvanları Çevre ve Orman Bakanlığınca ve Merkez Av Komisyonunca koruma altına alınmaktadır. Koruma altına alınan av ve yaban hayvanlarını avlamak, ölü ya da canlı bulundurmak ve nakletmek yasaktır.

Türkiye’de avlanılmasına izin verilen yaban hayvanları türlerine ve avlanma sürelerine göre bulunduğu coğrafi bölgede alt bölümlere ayrılmaktadır. Bu bölümler öncelikle kuşlar ve memeliler olmak üzere iki ana grupta değerlendirilir. Kuşlar kendi içerisinde dört alt gruba ve memeliler ise iki alt gruba ayrıldıktan sonra coğrafi bölgelerine göre avlanma süreleri belirlenmiştir. Adı geçen bu hayvanlar, periyotlar halinde ağustos ortası- şubat sonuna kadar değişen sürelerde avlatılmaktadır.

Büyük av hayvanlarından yaban keçisi, çengel boynuzlu dağ keçisi, karaca, ayı, ala geyik ve yaban koyunu Bakanlıkça belirlenen avlaklarda, envanter çalışmaları ve/veya avlanma planlarına göre belirlenen kotalar dâhilinde av turizmi kapsamında yerli ve yabancı avcılarının kullanımına bedeli karşılığı sunulmuştur. Yabancı misafir avcılar özel avlakların haricinde, yukarıda adı geçen av hayvanlarından başka av hayvanlarını avlayamaz.

Türk avcıları için de avlanılmasına izin verilen türler için günlük avlama limitleri vardır. Avcı arka arkaya gittiği avlarda dahi bir günlük limitinden fazla avlayamaz, çantasında ve aracında bir günlük limitinden fazlasını bulunduramaz ve taşıyamaz. Avcılıkla ilgili genel yasaklar, kısıtlamalar ve düzenlemeler bulunmaktadır. Bu yasaklardan bazıları gece far veya ışıkla avlanmak, hareket hâlinde tekne ile avlanmak, gece görüş gözlüğü veya dürbünüyle avlanmak, ses çıkartan elektronik cihazlarla avlanmak, canlı mühreyle avlanmak, zehirle avlanmak ve hayvanların üreme zamanlarında avlanmaktır. Türkiye’de avcılık 1993 senesine kadar haftanın her günü yapılmasına karşın, 2005’den itibaren Çarşamba-Cumartesi-Pazar ve resmî tatil günleri olarak sınırlandırılmıştır.

4915 Sayılı Kara Avcılığı Kanunu

Bu Kanunun amacı; sürdürülebilir av ve yaban hayatı yönetimi için av ve yaban hayvanlarının doğal yaşam ortamları ile birlikte korunmalarını, geliştirilmelerini, avlanmalarının kontrol altına alınmasını, avcılığın düzenlenmesini, av kaynaklarının millî ekonomi açısından faydalı olacak şekilde değerlendirilmesini ve ilgili kamu ve özel hukuk tüzel kişileri ile işbirliğini sağlamaktır.

Bu Kanun av ve yaban hayvanlarını ve yaşama ortamlarını, bunların korunmasını ve geliştirilmesini, av ve yaban hayatı yönetimini, avlakların kurulması, işletilmesi ve işlettilmesini, avcılığın, av turizminin, yaban hayvanlarının üretiminin, ticaretinin düzenlenmesini, toplumun bilinçlendirilmesini, avcılarının eğitimini, av ve yaban hayatına ilişkin suçlar, suçların takibi ve cezaları kapsamaktadır.

Yaban hayvanı türleri içinde yer alan ve Bakanlıkça belirlenen av hayvanlarından, korunması gerekenler Merkez Av Komisyonunca, av hayvanlarının dışında kalan yaban hayvanları ile diğer türler gerektiğinde ilgili kuruluşların uygun görüşleri alınarak Bakanlıkça koruma altına alınır. Bu karar Resmî Gazetede yayımlanır. Koruma altına alınan yaban hayvanları avlanamaz. Yaban hayvanları üreme, tüy değiştirme ve göç dönemlerinde rahatsız edilemez, yavru ve yumurtaları toplanamaz, yuvaları dağıtılamaz ve memeliler kış uykusunda rahatsız edilemez. Lüzumu hâlinde bu yaban hayvanlarının kendilerinden, yavru ve yumurtalarından, korundukları süre içinde faydalanma ve zararlı olanları ile mücadele ve men edilen avlanma usulleri ile geçici olarak avlanma esasları Bakanlıkça tespit edilir.

Yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları ile üretme istasyonları, orman rejimine giren yerlerde Bakanlıkça, diğer yerlerde Bakanlar Kurulunca tefrik edilir. Bu sahaların ayrılması ve yönetimine ilişkin esas ve usuller Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Sürüngen, kuş ve memeli av hayvanlarının sınıf ve türlerine göre eş tutma, üreme, yavru büyütme, erginleşme gibi yaşam evrelerini dikkate alarak avlanma sürelerinin başlama ve bitiş tarihleri ile populasyon durumuna göre avlanma günleri ve av miktarlarını tespit etmeye, devlet avlakları ve genel avlaklarda bazı türlerin avını ve bazı avlaklarda avlanmayı belli bir süre yasaklamaya; il av komisyonlarının görüş ve önerileri doğrultusunda Merkez Av Komisyonu, özel avlaklar ile örnek avlaklarda ise Bakanlık yetkilidir. Nesli tehlike altında olan, nadir, hassas ve benzeri statülerde yer alan türler ile endemik ve göçmen türlerin korunması amacıyla gerekli koruma tedbirlerini almaya, bu türler için bu Kanunda adı geçen koruma alanlarını oluşturmaya ve bu alanları ekolojik ihtiyaçlarına göre yönetmeye, doğal türlerin azalması veya nesillerinin tehlike altına girmesi durumunda yeniden yerleştirme çalışmalarının ekolojik prensiplere göre yapılmasını sağlamaya, av yasağına ilişkin esas ve usulleri tespit etmeye, avcılığın denetlenmesi ve izlenmesi çalışmalarını yapmaya ve uygulamada gerekli tedbirleri almaya Bakanlık yetkilidir. Merkez Av Komisyonunca tespit edilen av miktarları ve avlanma süreleri dışında avlanılamaz.

Av ve yaban hayatının korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir yönetiminde; kamuoyu desteğinin sağlanması için toplumun bilgilendirilmesi, bilinçlendirilmesi ile

avcıların ve toplumun eğitilmesi amacıyla; Türkiye sınırları içinde yayın yapan ulusal, bölgesel, yerel radyo ve televizyonlar; av sezonunun başlamasından on beş gün önce ve sona ermesinden itibaren de on beş gün süreyle eğitici, uyarıcı ve tanıtıcı yayın yapmak zorundadırlar.

Av ve Yaban Hayvanlarının Mevcut Durumu

Geçmiş yıllarda ormanlarımızda geyik, karaca, ayı vb. hayvanlar çok sayıda görüldükleri hâlde, günümüzde sayıları son derece azaldığından bu hayvanların korunmasına büyük özen gösterilmektedir. Yurdumuzda yaşayabilecek hayvan sayısı 30 milyon iken, bugün ancak 12 milyon civarında hayvan bulunduğu tahmin edilmektedir.⁵

Yurdumuzda yapılan tespitlere göre, avlaklarımızda bulunan av hayvanlarını normal yoğunluğa ulaşmaları hâlinde, barındırabileceği hayvan sayısı 30.560.000 adet olarak hesaplanmıştır. Türkiye’de yaban domuzunun miktarı normaldir. Fakat, örneğın geyik % 9,3 ve karaca % 2,5, alageyik ise % 1,4 oranında mevcuttur. Yaban keçisi % 25, yaban koyunun popülasyonu % 10 kadardır (Tablo 1).

Tablo 1: Yaban Hayvanlarının Bulunan ve Barınabilecek Miktarları

Yaban Hayvanı Türü	Bulunan Miktarı		Barınabilecek Miktarı		
	İğircık (2001)’e göre	Çanakçıoğlu ve Mol (1996)’a göre	Normal Yoğunluk Ha/Adet	Uygun Alan (Milyon Ha)	Barınabilecek Yaban Hayvanı Sayısı
Geyik	5 000	7 000	100/1,5	5	75 000
Karaca	15 000	15 000	100/6	10	600 000
Alageyik	50	700	100/2	2,5	50 000
Yaban Keçisi	15 000	25 000	100/4	2,5	100 000
Yaban Koyunu	2 000	3 000	100/3	1	30 000
Dağ Keçisi	5 000	-	100/1	1	10 000
Yaban Domuzu	150 000	80 000	100/1	10	100 000
Ayı	-	2 000	5000/1	25	5 000
Tavşan	1 500 000	1 800 000	30/1	60	5 000 000
Sülün	5 000	5 000	30/1	6	1 600 000
Keklik – Çil	2 500 000	2 500 000	130/2	60	16 000 000
Su Kuşları	-	4 000 000	-	-	6 000 000

Türkiye’de, şu an 139 memeli, 456 kuş ve 124 sürüngen, 23 amfibi, 486 tatlı ve deniz balığı olmak üzere 1228 omurgalının yaşadığı belirlenmiştir. Ülkemiz barındırdığı yaban hayvanı tür bakımından komşuları ve dünyadaki birçok ülkeye göre zengin bir ülke

⁵ H. Çanakçıoğlu - T. Mol, *Yaban Hayvanları Bilgisi*, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi yayınları, İstanbul Üniversitesi Yayın No: 3948, Orman Fakültesi Yayın No: 440, İstanbul 1996.

durumundadır. Ancak bu türlerin popülasyon yoğunlukları (birim alanda bulunan birey sayısı) dikkate alındığında aynı zenginlikten söz etmek mümkün değildir.⁶

Av ve Yaban Hayvanlarının Karşılaştıkları Sorunlar

Av ve Yaban hayvanları, kentleşme ve sanayileşmeden olumsuz etkilenmektedir. Yerleşim alanlarının büyümesi dolayısıyla yaban hayatı habitatlarının daralmasına neden olmaktadır. Sanayileşme ve zirai faaliyetler nedeniyle meydana gelen toprak, su ve hava kirliliği av ve yaban hayvanlarının ölmesine ve neslinin azalmasına neden olmaktadır. Sulak alanların kurutulması tarım arazisine dönüştürülmesiyle birçok kuş türü yeni yaşam alanları aramaktadır. Yine anız yakma, tarla açmak için çıkartılan yangınlar ve orman yangınları yaban hayatı habitatlarını bozmakta ve daraltmaktadır. Tarımsal faaliyetlerde kullanılan ilaç ve gübreler habitatları kirletmektedir. Yaban hayatını dikkate almayan ormancılık faaliyetleri örneğın silvikültürel müdahaleler yaban hayvanlarını ve yaşam ortamlarına zarar vermektedir.

Kaçak ve başıboş avcılığın görünürdeki sebebi avcı veya yöre halkıdır. Bunun altında halkın asırlar öncesinden gelen serbest avlanma alışkanlığı yatmaktadır. Bilinçsizlik, eğitim yetersizliği veya fakirlik başıboş avlanmayı arttıran faktörler arasındadır. Bütün bunlar, devlet avlakları ve genel avlaklardaki kontrolü zorlaştırmaktadır.⁷

Yaban hayatı koruma ve geliştirme sahalarındaki başlıca sıkıntı, sahalarda korunan yaban hayvanı türlerinin varlığının devamlılığını sağlayacak popülasyon ve habitat envanterlerinin yapılmamış olmasıdır. Bu sahaların kim tarafından korunacağı ve geliştirileceği bilinmemektedir. İşletme faaliyetleri göz önüne alınmadan yönetim planları oluşturmak mümkün olmamaktadır. Avlakların planlanması idari ve hukuki birtakım problemler dolayısıyla gecikmektedir. Problemlerin kaynağı, politika noksanlığı veya yanlışlığı, istikrarsızlık, kayıt sistemlerinin eksikliği veya yetersizliği, planlama teşebbüslerinin biyopolitik yaklaşımdan uzak olması ve dolayısıyla planlamada katılımcılığın sağlanmamasıdır.

Mol ve Küçükosmanoğlu (2005)’ya göre av ve yaban hayatını tehdit eden faktörleri başlıca 2 ana grup altında toplamak mümkündür. Bunlardan birincisi doğayı kirletici faktörler, ikincisi ise kaynakların yanlış, aşırı ve kötü kullanılmasından doğan faktörlerdir.

I. Doğayı Kirletici Faktörler

⁶ Ş., Başkaya, “Türkiye’nin Av ve Yaban Hayatı Kapasitesi”, *Av Tutkusu Dergisi*, Yıl 1, S. 9, Nisan 1998, s. 12-13.

⁷ İ. Oğurlu, “Yaban Hayatı Yönetiminde Darboğazlar ve Çıkış Yolları”, *1. Çevre ve Ormancılık Şurası “Tebliğler”*, C. 4, s. 1454-1461, Mart 2005, Antalya 2005.

- a) Yerleşim alanlarının atık ve artıkları
- b) Sanayi kuruluşlarının atıkları (katı, sıvı, gaz)
- c) Tarımda kullanılan suni gübre ve pestisidler

II. Kaynakların Yanlış, Aşırı ve Kötü Kullanılmasından Doğan Faktörler

a) Yanlış arazi kullanımı

- Ormanlık alanların yerleşim amacıyla açılması
- Verimli topraklar üzerinde sanayi tesislerinin kurulması
- Sahillerin turizm amacıyla plansız yerleşme sonucu betonlaşması
- Göl, bataklık ve sazlıkların tarım alanı elde etme amacıyla kurutulması
- Mer’a alanlarının tarım alanına çevrilmiş olması

b) Erozyon

- Aşırı otlatma
- Ormanların bilinçsizce tahribi
- Drenaj
- Yanlış tarım uygulamaları (dik yamaçlarda tarım yapma, tarlaları tesviye eğrilerinde

dik yönde sürme).

c) Kaçak ve kötü organize edilen avcılık

- Av ruhsatı olmayan kişilerin avlanması
- Avlanma zamanı dışında avcılık
- Avlanma ile uyuşmayan yöntemleri kullanma
- Yasal olmakla birlikte yanlış organize edilen avcılık
- Çeşitli hayvan ve bitkilerin düzensiz ve aşırı toplanması (Kardelen, Salyangoz,

Kurbağa, Yılan vb.)

d) Enerji ve sulama amacıyla inşa edilen barajların oluşturduğu olumsuz etkiler

e) Orman yangınları

f) Egzotik yaban türlerinin ithali (yaban hayvanı ve çeşitli bitkiler)

g) Çevre düzenleyicilerin hatalı uygulamalarıdır

Tartışma ve Sonuç

Ülkemizde özellikle av hayvanlarının sayıları istenilen düzeyde olmadığı için 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu da bu hayvanların öncelikle korunmasını sağlamaya çalışmaktadır. Sürdürebilir doğal kaynak yönetiminde de olduğu gibi av hayvanlarının gelecek nesillere taşınabilmesi esastır. Normal populasyon düzeyindeki av hayvanları, yaban

hayvanı amenajmanı dâhilinde planlı bir şekilde ve değişik yaş gruplarında avlandırılarak gelir elde edilir. Bu gelire hayvanların korunmaları için kaynak oluşturulabilir. Bütün bunların temelinde kontrollü ve yasal bir avcılık yatmaktadır.

Ülkemizde av hayvanlarının karşılaştıkları sorunlara bakıldığında bu hayvanların yaşama alanlarının tahrip edilmesi ilk sırada yer almaktadır. Sıralamada ikinci olarak zehirli ilaçlar ve kirlilik yer almakta, üçüncü sırada ise aşırı ve yasadışı avcılık bulunmaktadır.

Ülkemizde ne kadar aktif avcı olduğu, ne kadar avcının yıl içinde ava çıktığı ve ne kadar avcının hayvan avladığı soruların yanıtlarını cevaplamak çok zordur. Avlanılan hayvan sayısı nedir? Bu konuda da çok kesin bilğimiz yoktur. Kesin olan her av dönemindeki avlanma süreleri, günlük avlanma limitleri vb. gibi esaslardır.

Avlanma bedeli ödeyen avcılarının sayıları yaklaşık her av dönemi 50 000 civarındadır. Ancak Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü 150-200 bin avcının düzenli olarak ava çıktığını tahmin etmektedir. Türkiye genelinde avcılarının dışında, eli tüfekli olanların sayısı 3-5 milyon arasındadır. Bu sayı oldukça yüksek bir sayıdır. Kırsal kesimde, köylerdeki evlerin çoğunda hane de tüfek bulundurmak bir gelenektir. Ancak bir köyde bir iki avcı ya vardır ya da yoktur. Ama köylülerin bir kısmı koşulların uygun olduğu zamanlarda ava çıkmaktadır. Ayrıca ruhsatsız avcılar vardır ki bunlar şehirde, kasabalarda oturup kurallara uymayan avcılardır.

Ülkemizde ne kadar av hayvanı yaşadığı tam olarak bilinmemektedir. Yine ne kadar avcı olduğu da bilinmemektedir. Bu avcılarının her yıl ne kadar av hayvanı avladıkları da bilinmemektedir. Bu durumda bilinmeyen miktardaki hayvanı nasıl koruyup yönetmek söz konusu olacaktır. Pratik bir çözüm yolu olarak biran önce yöresel olarak av hayvanlarının envanterin çıkartılarak yasal ve kontrollü avcılık yapılmalıdır. Sürdürülebilir yaban hayatı yönetiminin ilk adımı yaban hayatı envanteridir.

4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu çağın gereklerini karşılayacak düzeydedir. Yasal çerçevede avcılık MAK kararlarıyla düzenlenebilmektedir. Asıl sıkıntı ise yasanın işlevselliğidir. Eğer uygulamalar ve avcılardaki genel kanı yasadan farklı ise bunun düzeltilmesi yıllar alacaktır.

Koruma tedbirlerinin uygulanması, bu mekanizmanın işleyişi yaban hayatı kaynaklarının yönetimini doğrudan etkilemektedir. Başarılı ve etkin bir koruma; katılımcılık, karşılıklı anlayış ve uzlaşmayla mümkündür. Koruma çabaları sosyal ve ekonomik önlemlerle desteklenmelidir.

Ülkemizde av ve yaban hayvanlarının sorunları bilinmekte, kanunumuz bu sorunları çözecek yapıda, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü sürdürülebilir bir av ve yaban hayatı yönetimini esas almakta ve avcılarımızın çoğunluğu ise yasal avcılığı desteklemektedir. Bu durumda sadece eksik kalan bu işlerin katılımcılık, karşılıklı anlayış içinde çok yönlü planlanarak yönetilmesidir. Bu planların alt yapılarının bilimsel donelerle oluşturulması ve gerçeklerle uyuşmasıyla sürdürülebilir av ve yaban hayatı yönetiminin hayata geçirilmesinde önemli rol oynayacaktır.

Kaynaklar

- Anonim, *2006-2007 Av Dönemi Merkez Av Komisyonu Kararı*, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Ankara 2006.
- Başkaya, Ş., “Türkiye’nin Av ve Yaban Hayatı Kapasitesi”, *Av Tutkusu Dergisi*, Yıl 1, S. 9, Nisan 1998, s. 12-13.
- Çanakçioğlu, H., T. Mol, *Yaban Hayvanları Bilgisi*, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi yayınları, İstanbul Üniversitesi Yayın No: 3948, Orman Fakültesi Yayın No: 440, İstanbul 1996.
- Huş, S., *Av Hayvanları Bilgisi*, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi yayınları, İstanbul Üniversitesi Yayın No: 1036, Orman Fakültesi Yayın No: 91, İstanbul 1963.
- Huş, S., *Av Hayvanları ve Avcılık*, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, İstanbul Üniversitesi Yayın No: 1971, Orman Fakültesi Yayın No: 202, İstanbul 1974.
- Iğircık, M., *Türkiye’nin Av Potansiyelinin Geliştirilmesine İlişkin Sosyoekonomik Çözümleme*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul 2001.
- Mol, T., A. Küçükosmanoğlu, “Sürdürülebilir Yaban Hayatında Eğitimin Yeri ve Önemi”, *1. Çevre ve Ormancılık Şurası “Tebliğler”*, C. 4, s. 1524-1528, Mart 2005, Antalya 2005.
- Oğurlu, İ., “Yaban Hayatı Yönetiminde Darboğazlar ve Çıkış Yolları”, *1. Çevre ve Ormancılık Şurası “Tebliğler”*, C. 4, s. 1454-1461, Mart 2005, Antalya 2005.